

ISSN 0125-7447

VOLUME 25

NUMBER 3

JANUARY 21, 1994

รายงานการเฝ้าระวังโรคประจำสัปดาห์

กองระบาดวิทยา สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

WEEKLY EPIDEMIOLOGICAL SURVEILLANCE REPORT

DIVISION OF EPIDEMIOLOGY MINISTRY OF PUBLIC HEALTH

สารบัญ

INDEX

รายงานการสอบสวนโรคหัดเยอรมัน โรงเรียนราชธานีวิทยาลัย

อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย พฤษภาคม - กรกฎาคม 2536

33

รายงานการสอบสวนโรคหัดเยอรมัน โรงเรียนราชธานีวิทยาลัย

อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย พฤษภาคม - กรกฎาคม พ.ศ. 2536

เมื่อวันที่ 16 มิถุนายน 2536 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสุโขทัยได้รับหนังสือจากเจ้าอาวาสวัดราชธานี เพื่อส่งสามเณรซึ่งป่วยเป็นโรคไข้ออกผื่น มารับการรักษาจำนวน 5 รูป พร้อมกับรายงานว่า ยังมีสามเณรจำนวนมากที่ป่วยเป็นโรคนี้ จึงได้ทำการสอบสวนโรคเพื่อหาสาเหตุและควบคุมป้องกันโรค

วิธีการ

เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา โดยรวบรวมข้อมูลผู้ป่วยจากบันทึกทางการแพทย์ของโรงพยาบาลสุโขทัย และสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสุโขทัย เพื่อยืนยันการวินิจฉัย ค้นหาผู้ป่วยเพิ่มเติมโดยใช้แบบสอบถามที่กำหนด นิยามผู้ป่วยคือ พระภิกษุ สามเณรและผู้เกี่ยวข้องในวัดราชธานีที่มีอาการออกผื่น ตั้งแต่วันที่ 25 พฤษภาคม - 5 กรกฎาคม 2536 และได้เจาะเลือดผู้ป่วยเพื่อตรวจภูมิคุ้มกันโรค 2 ครั้ง ครั้งแรกในระยะป่วยเฉียบพลัน และครั้งที่สองในระยะพักฟื้น

ผลการศึกษา

โรงเรียนราชธานีวิทยาลัย เป็นโรงเรียนฝ่ายสงฆ์ซึ่งตั้งอยู่ในวัดราชธานี ถนนจรดวิถีถ่อง ตำบลธานี อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย ภายในวัดมีอาคารเรียน 1 หลัง โบสถ์ใหม่และโบสถ์เก่าอย่างละ 1 หลัง ศาลาการเปรียญ 1 หลัง กุฏิ 5 หลัง ซึ่งมีพระภิกษุ 24 รูป สามเณร 112 รูป รวม 136 รูป พักอยู่ โรงเรียนราชธานีวิทยาลัย เปิดสอนพระปริยัติธรรม ตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-5 ซึ่งมีพระและสามเณรในวัดราชธานี จำนวน 115 รูป และพระภิกษุ สามเณรจากวัดอื่น ๆ อีก 7 วัด รวม 71 รูป มาเรียนร่วมด้วย รวมทั้งหมดเป็น 186 รูป แยกเป็นพระนักเรียน 14 รูป และสามเณรนักเรียน 172 รูป

จากการสอบสวนโรคพบผู้ป่วย 46 รูป คิดเป็นอัตราป่วย 247.31 ต่อพันประชากร โดยเป็นพระภิกษุ 1 รูป (อัตราป่วย 71.4 ต่อพันประชากร) และสามเณร 45 รูป (อัตราป่วย 261.63 ต่อพันประชากร) กลุ่มอายุที่มีผู้ป่วยมากที่สุด อายุ 10 - 14 ปี (ร้อยละ 58.70) รองลงไปเป็นกลุ่มอายุ 15 - 19 ปี (ร้อยละ 39.13) ที่เหลือเป็นกลุ่มอายุ 20 - 24 ปี (ร้อยละ 2.17)

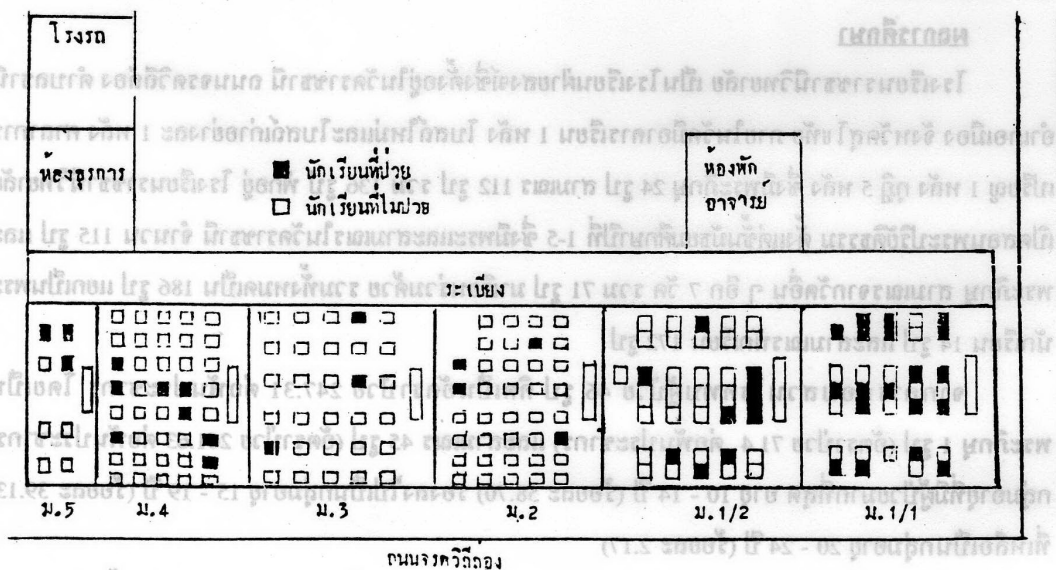
เนื่องจากทั้งหมดเป็นนักเรียนของโรงเรียนราชธานีวิทยาลัย เมื่อจำแนกอัตราป่วยตามชั้นเรียนพบว่า นักเรียนชั้น ม.1/1 มีอัตราป่วยสูงสุด (575.76 ต่อพันประชากร) อัตราป่วยน้อยที่สุดเป็นนักเรียนชั้น ม.3 (96.77

VOLUME 52
ISSN 0152-7447

ตารางที่ 1 จำนวนและอัตราป่วย (ต่อพันประชากร) ของผู้ป่วยหัดเยอรมัน จำแนกตามชั้นเรียน
ของโรงเรียนราชธานีวิทยาลัย จังหวัดสุโขทัย เดือนพฤษภาคม - กรกฎาคม 2536

ชั้น	จำนวนนักเรียน	จำนวนผู้ป่วย	อัตราป่วย (ต่อพันประชากร)
ม. 1/1	33	19	575.76
ม. 1/2	36	9	333.33
ม. 2	38	4	105.26
ม. 3	31	3	96.77
ม. 4	40	8	200.00
ม. 5	8	3	176.47
รวม	186	46	247.31

รูปที่ 1 แผนผังแสดงอาคารเรียน แยกตามห้องเรียนและตำแหน่งที่นั่งของนักเรียนป่วยหัดเยอรมัน
โรงเรียนวัดราชธานี จังหวัดสุโขทัย พฤษภาคม - กรกฎาคม 2536

รายงานการสอบสวนโรคหัดเยอรมัน (ต่อจากหน้า 34)

ผู้ป่วยส่วนใหญ่เป็นพระภิกษุและสามเณรที่พักในวัดราชธานีจำนวน 36 รูป (ร้อยละ 78.26) เป็นสามเณรวัดอื่น ๆ จำนวน 10 รูป คิดเป็นอัตราส่วนพระภิกษุ สามเณรในวัดราชธานี : วัดอื่น ๆ เท่ากับ 3.6: 1 ผู้ป่วยในวัดราชธานีกระงานอยู่ในกุฏิที่พักทั้ง 5 หลัง (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 จำนวนและอัตราป่วย (ต่อพันประชากร) ของผู้ป่วยหัดเยอรมันที่พักในวัดราชธานี
จำแนกตามที่พัก จ.สุโขทัย เดือนพฤษภาคม - กรกฎาคม 2536

กุฏิที่	ชั้น	จำนวนพระและสามเณร	จำนวนผู้ป่วย	อัตราป่วย/พันประชากร
1	บน	8	1	125.00
	ล่าง	9	7	777.78
2	บน	10	1	100.00
	ล่าง	8	3	375.00
3	บน	6	2	333.33
	ล่าง	3	2	666.67
4	บน	10	3	300.00
	ล่าง	18	4	222.22
5	บน	32	7	218.75
	ล่าง	24	6	250.00
	ห้องในศาลา	8	0	0.00
	รวม	136	36	264.70

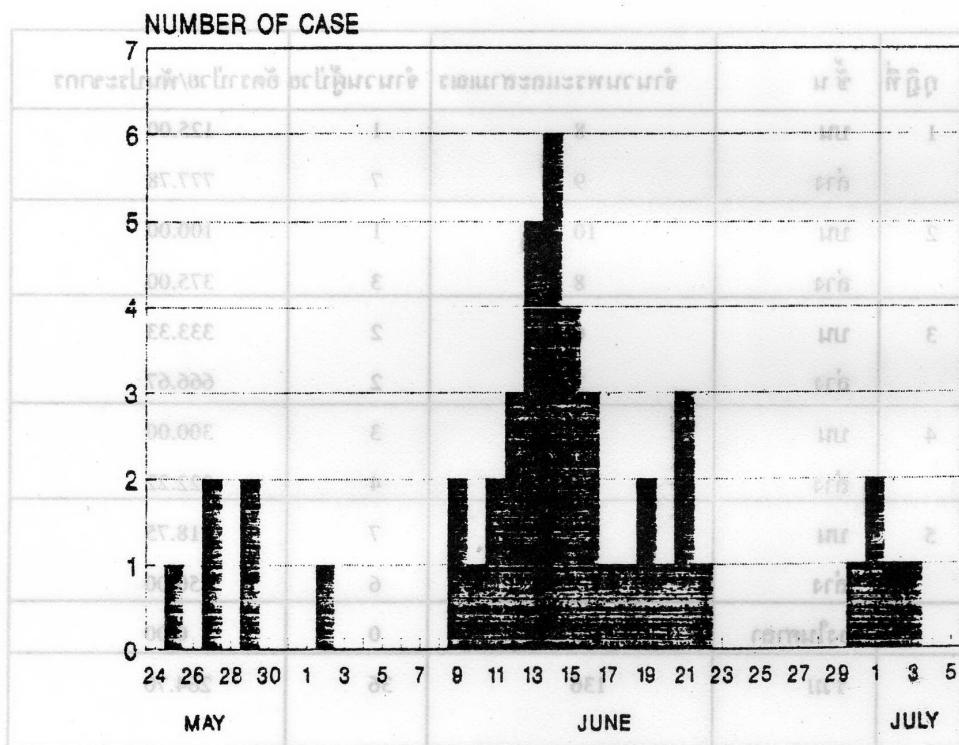
จากการสอบสวนหาผู้ป่วยรายแรกพบว่า ผู้ป่วยรายแรกเป็นสามเณรวัดราชธานีอายุ 13 ปี เรียนชั้น ม.1/1 เริ่มป่วยเมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2536 ก่อนป่วย 3 - 4 วันได้กลับไปเยี่ยมบ้านที่ ตำบลปากแคว อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย และไม่มีผู้ใดในบ้านป่วยเป็นโรคหัดเยอรมันมาก่อน นอกจากนี้สามเณรรูปนี้ไม่ได้ออกไปทำกิจกรรมสงฆ์นอกสถานที่ก่อนป่วย ผู้ป่วยมีอาการไข้ ไอ มีน้ำมูกและมีผื่นขึ้น 4 วันจึงหาย โดยไม่ได้รับการรักษา

ผู้ป่วยรายที่ 2 เป็นสามเณรวัดราชธานี อายุ 16 ปี เรียนชั้น ม.4 และพักอยู่ที่กุฏิเดียวกับผู้ป่วยรายแรก เริ่มป่วยวันที่ 27 พฤษภาคม 2536 มีอาการคล้ายเป็นหวัดและมีผื่นขึ้นตามตัวประมาณ 3 วัน มารับการรักษาที่สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสุโขทัย

ผู้ป่วยรายที่ 3 เป็นสามเณรวัดราชธานี อายุ 16 ปี เรียนอยู่ชั้น ม.4 ห้องเดียวกับผู้ป่วยรายที่ 2 และเริ่มป่วยในวันเดียวกันด้วย มีอาการไข้ ไอ เจ็บคอ ปวดเมื่อยตามตัว แล้วมีผื่นขึ้นประมาณ 2 สัปดาห์ ผู้ป่วยรายนี้ได้รับการรักษาที่คลินิกเอกชน แพทย์วินิจฉัยว่าเป็นหัดเยอรมัน

ต่อมาจึงมีผู้ป่วยรายที่ 4, 5 และ 6 ที่เริ่มป่วยวันที่ 29 พฤษภาคม 2536 และวันที่ 2 มิถุนายน 2536 หลังจากนั้นอีก 7 วัน จึงมีผู้ป่วยเพิ่มขึ้นเป็นกลุ่ม (ดังภาพที่ 1) ลักษณะการเกิดโรคเป็นแบบ propagated source

ภาพที่ 1 จำนวนผู้ป่วยโรคหัดเยอรมัน จำแนกตามวันเริ่มป่วย โรงเรียนราชธานีวิทยาลัย จังหวัดสุโขทัย
เดือนพฤษภาคม - กรกฎาคม 2536

ผู้ป่วยส่วนใหญ่จะมีอาการผื่นขึ้นตามตัวร้อยละ 100 อาการรองลงมาคือ มีไข้ ร้อยละ 67.39 เจ็บคอ ปวดเมื่อยตามตัว ไอ มีน้ำมูก และต่อมน้ำเหลืองที่คอโต ร้อยละ 54.35, 34.78, 19.56 23.91 และ 21.74 ตามลำดับ มีการเจาะเลือดจากผู้ป่วย 2 ราย ครั้งแรกวันที่ 17 มิถุนายน 2536 ครั้งที่ 2 วันที่ 1 กรกฎาคม 2536 ส่งตรวจที่ศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์เขต 9 จังหวัดพิษณุโลก ด้วยวิธี hemagglutination inhibition test (HI) ของ rubella antibody และทราบผลตรวจเมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2536 สรุปผล rubella infection ทั้งสองราย

การป้องกันและควบคุมโรค

1. การรักษาผู้ป่วยโดยสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสุโขทัยประสานงานกับโรงพยาบาลสุโขทัยในการรับรักษาผู้ป่วย รวมทั้งการตรวจวินิจฉัยทางห้องปฏิบัติการ

2. ดำเนินการค้นหาผู้ป่วยเพิ่มเติมในวัดราชธานีและวัดอื่น ๆ ที่มีสามเณรมาเรียนร่วมด้วยเพื่อให้การรักษาและป้องกันการแพร่กระจายเชื้อต่อไป

3. ให้ความรู้เกี่ยวกับโรคหัดเยอรมัน แก่พระอาจารย์ และผู้ป่วย ในด้านการปฏิบัติตัวระหว่างเจ็บป่วย และการป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อโรค

สรุปและข้อเสนอแนะ

มีการระบาดของโรคหัดเยอรมันที่โรงเรียนราชธานีวิทยาลัย วัดราชธานี จังหวัดสุโขทัย มีผู้ป่วย 46 ราย อัตราป่วย 247.31 ต่อพันประชากร เป็นพระภิกษุ 1 รูป และสามเณร 45 รูป ผู้ป่วยในกลุ่มอายุ 10 - 14 ปี มากที่สุด (ร้อยละ 58.70) นักเรียนชั้น ม.1/1 มีอัตราป่วยสูงสุด (575.76 ต่อพันประชากร) พระภิกษุสามเณรของวัดราชธานีป่วยมากกว่าพระภิกษุสามเณรที่มาจากวัดอื่น ๆ ในอัตราส่วน 3.6 : 1 และพบผู้ป่วยกระจายอยู่ตามกฎทั้ง 5 หลัง ผู้ป่วยรายแรกเริ่มป่วย เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2536 สูงสุดในวันที่ 14 มิถุนายน 2536 รายสุดท้ายวันที่ 3 กรกฎาคม 2536 ลักษณะการระบาดเป็นแบบ Propagated Source ผลการตรวจโดยวิธี Hemagglutination inhibition test ยืนยันว่าเป็น rubella infection

การระบาดครั้งนี้ได้รับรายงานค่อนข้างล่าช้า เพราะผู้ป่วยรายแรกไม่ได้ไปรับการรักษาที่โรงพยาบาลหรือหน่วยงานของรัฐ นอกจากนี้ผู้ป่วยที่ไปรักษายังได้รับการวินิจฉัยครั้งแรกว่าเป็นไข้ผื่น เนื่องจากลักษณะของโรคไม่ชัดเจนเหมือนโรคหัด หรือสุกใส และยังมีขีดจำกัดในเรื่องการตรวจวินิจฉัยทางห้องปฏิบัติการภายในจังหวัดเอง จึงเห็นควรมีการเผยแพร่แนวโน้มของสถานการณ์โรคในระยะก่อนจะมีการเกิดโรคเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องได้ตระหนักถึงโรคนี้ด้วยและติดตามเฝ้าระวังได้ทันเหตุการณ์ก่อนที่จะมีการระบาดขยายกว้างออกไป

อนึ่ง เนื่องจากโรงเรียนแห่งนี้ไม่ได้อยู่ในระบบของงานอนามัยโรงเรียน เพราะเป็นโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของสงฆ์ ทำให้ไม่มีหน่วยงานรับผิดชอบเรื่องสุขภาพอนามัยนักเรียน ทั้ง ๆ ที่นักเรียนส่วนใหญ่ก็อยู่ในวัยเดียวกับนักเรียนของโรงเรียนทั่วไป ย่อมต้องมีโอกาสเสี่ยงต่อโรคต่าง ๆ เช่นเดียวกับนักเรียนอื่น ๆ งานอนามัยโรงเรียนจึงควรครอบคลุมถึงโรงเรียนของสงฆ์ด้วย

เอกสารอ้างอิง

1. กองระบาดวิทยา สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข คู่มือการดำเนินงานทางระบาดวิทยา โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก 2535.

2. นิภา จรูญเวสม์และคณะ โรคเขตร้อน โครงการตำรา - ศิริราช คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล 2520.

ผู้รายงาน

นางสาวพัชรา ศรีคุรุจธรรมพ์, นายวีระศักดิ์ พิพัฒน์จาตุรณ, นางพัชรี สีจ๊ะเปง

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสุโขทัย

นางสาวกนิษฐา บุญมี ศูนย์ระบาดวิทยาภาคเหนือ จังหวัดลำปาง